

Posudek vedoucího diplomové práce Silvie Koškové

Obchodníci, vynálezci, detektivové a ostatní

Diplomantka v úvodu konstatuje, že se nemohla opřít o celistvé odborné zpracování tématu, kterým se ve své práci zabývá, tedy domácí fantastické prózy ve 20. letech 20. století. Je skutečností, že celá tato oblast zatím zůstala stranou pozornosti literární historie a její zpracování je vždy buď jen aspektem jednotlivých monografických studií nebo se naopak objevují jako součást širších přehledů, např. historie české sci-fi. Diplomantka se (podle mého názoru funkčně) pokusila formulovat nový kontext, do kterého zahrнула jak alegorické společenské povídky a romány, tak imaginativní prózy avantgardních autorů, zkrátka všechny texty, ve kterých „něco je jinak“ než ve světě naší zkušenosti.

K analýze tohoto typu prózy potom vybrala sedm románů a sedm povídkových knih. To je dostatečný počet, výběr však měl být lépe zdůvodněn a motivován (proč ne např. Těsnohlídkova Vrba zelená nebo některé povídky Mařánkovy nebo Lva Blatného, atd.). Svůj zájem soustředila na charakteristické postavy vybraných próz a podařilo se jí vymezit několik sémanticky vyhraněných typů, které potom charakterizuje za pomoci klasifikace D. Hodrové (postava-definice a postava-hypotéza). Je otázkou, zda je právě tato klasifikace vždy funkční: diplomantka poukazuje na její souvislost s kompoziční výstavbou jednotlivých próz, na druhou stranu ve vztahu k zobrazované realitě, které si diplomantka rovněž všímá, se její dělení někdy ukazuje jako nedostatečné. Nebylo by možné vymezené typy postav z tohoto hlediska jednodušeji vztáhnout k „reálnému“ (obchodník) a fantazií stvořenému typu světa (kouzelník)? A není potom vynálezce tím, kdo překonává hranice „reality“ směrem k zázračnému a postava detektiva naopak často tím, kdo nachází pro zázrak vysvětlení v „reálném“ světě?

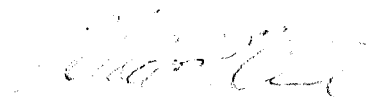
Důkladnější a niternější klasifikace, která bere v úvahu i tradiční ztvárnění daného typu realistickou prózou 19. století, se dostane mezi zmiňovanými typy pouze postavě obchodníka. Zde jediné je také brán v úvahu aspekt historický, proměňující se hodnocení daného typu v proměňující se společnosti.

V následujících kapitolách autorka alespoň okrajově vzala v úvahu i předměty, které se podílejí na utváření fantastického syžetu, přičemž zvláštní pozornost věnovala motivu zrcadla. Podnětnější jsou však její úvahy o proměnách žánrů ve vztahu k typu postavy v páté kapitole práce. V samotném závěru pak vnáší do svého textu ještě nové hledisko, když se zamýšlí nad

vztahem sledovaných próz k dobové populární literatuře. Tento námět však ponechává ve stadiu obecné úvahy.

I proto diplomová práce působí jako torzo většího celku, který by teprve v úplnosti mohl dospět k nějakému významovému završení. Je škoda, že diplomantčiny zjevné schopnosti, spočívající v pečlivém utřídění materiálu, důkladnosti, ale i schopnosti abstrakce a zobecnění, zůstaly nakonec nevyužity. Navrhuji hodnocení velmi dobře – dobře.

30. 1. 2006

PhDr. Václav Vaněk, CSc.